

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
23 жовтня 2024 року,
протокол № 2 .

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

_____ 2024 року

м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СФЕРІ БЕЗПЕКИ»
для підготовки на другому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

Доцент кафедри міжнародного та
європейського права, доктор філософії з права _____ Алла КІРИК
30 вересня 2024 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та
європейського права
30 вересня 2024 року, протокол № 2

Завідувач кафедри, кандидат юридичних наук,
доцент _____ Світлана ЛОЗІНСЬКА
30 вересня 2024 року

Декан юридичного факультету, кандидат
юридичних наук, доцент _____ Віктор ЗАХАРЧУК
30 вересня 2024 року

Обліковий обсяг 1,75 ум.др.арк

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	4
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	4
1.2.	Лекції	5
1.3.	Семінарські заняття	7
1.4.	Самостійна робота студентів	17
1.5.	Підсумковий контроль	20
2.	Схема нарахування балів	21
3.	Рекомендовані джерела	23
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	28

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (семинари)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (семинари)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Основи міжнародної безпеки та роль міжнародних організацій	11	2	2	-	-	7		1	0,5	-	-	9
2.	ООН у сфері забезпечення міжнародної безпеки	11	2	2	-	-	7		1	0,5	-	-	9
3.	НАТО як організація колективної безпеки	11	2	2	-	-	7		2	1	-	-	10
4.	Інституційно-правовий механізм ЄС у сфері безпеки та оборони	11	2	2	-	-	7		1	1	-	-	9
5.	Роль ОБСЄ в системі міжнародної безпеки.	12	2	2	-	-	8		1	1	-	-	9
6.	Регіональні організації у сфері безпеки	12	2	2	-	-	8		1	-	-	-	10
7.	Діяльність міжнародних організацій у сфері кібербезпеки та боротьби з тероризмом	11	2	1	-	-	8		-		-	-	10
8.	Україна в сучасному світі. Особливості взаємодії з міжнародними безпековими організаціями.	11	2	1	-	-	8		1	2	-	-	10
	Всього годин:	90	16	14	-	-	60	90	8	6	-	-	76

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Основи міжнародної безпеки та роль міжнародних організацій	2
1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6.	Поняття, зміст і сутність права міжнародної безпеки. Система джерел права міжнародної безпеки. Принципи права міжнародної безпеки Роль міжнародних організацій у забезпеченні безпеки Поняття та зміст універсальної колективної безпеки у сучасному міжнародному права Регіональні організації в системі колективної безпеки	
2.	ООН у сфері забезпечення міжнародної безпеки	2
2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 2.5.	ООН як головний світовий центр координації зусиль з розвитку міжнародного співробітництва. Історія створення, цілі та принципи діяльності ООН. Статут ООН та принципи діяльності організації. Структура ООН. Діяльність і роль Ради Безпеки ООН в сфері міжнародної безпеки. Дії Ради Безпеки ООН в разі загрози миру, актів агресії. Резолюції Ради Безпеки щодо міжнародних конфліктів. Миротворча діяльність в рамках ООН. Історія співпраці України з ООН.	
3.	НАТО як організація колективної безпеки	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5. 3.6.	Історія створення та еволюція Альянсу Організація Північноатлантичного договору (НАТО): мета діяльності Альянсу та його завдання у галузі безпеки. Принципи діяльності НАТО. Структура НАТО. Внесок НАТО у глобальну безпеку. Операції та місії НАТО. Відносини Україна – НАТО. Співробітництво НАТО та України в умовах російсько-української війни.	
4.	Інституційно-правовий механізм ЄС у сфері безпеки та оборони	2
4.1. 4.2. 4.3. 4.4. 4.5. 4.6.	Розвиток безпекової політики ЄС. Спільна зовнішня політика і політика безпеки (СЗППБ) ЄС. Політика ЄС у сфері оборони та безпеки (CSDP). Інституційна рамка безпекової політики ЄС. Європейська оборонна агенція. Повноваження Ради ЄС, Комісії ЄС, Високого представника Союзу із зовнішніх зносин і політики безпеки. Взаємодія ЄС з ООН, НАТО та іншими організаціями у сфері безпеки. Цивільні та військові місії та операції ЄС.	
5.	Роль ОБСЄ в системі міжнародної безпеки.	2

5.1.	Історія створення ОБСЄ. Гельсінський Заключний Акт	
5.2.	Основні напрями діяльності та принципи.	
5.3.	Структура ОБСЄ.	
5.4.	Роль ОБСЄ в управлінні конфліктами.	
5.5.	Превентивна дипломатія та посередницька діяльність ОБСЄ.	
5.6.	Контроль над озброєннями у рамках ОБСЄ.	
5.7.	Захист прав людини та демократія в роботі ОБСЄ.	
5.8.	Співробітництво ОБСЄ з іншими міжнародними організаціями.	
5.9.	Місії ОБСЄ. Місії ОБСЄ в Україні.	
6.	Регіональні організації у сфері безпеки	2
6.1.	Африканський Союз (АС): завдання та цілі у сфері безпеки.	
6.2.	Ліга арабських держав (ЛАД): компетенція у сфері безпеки, діяльність, поточні проблеми.	
6.3.	Діяльність Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) у сфері безпеки	
6.4.	Діяльність Організації американських державу (ОАД) сфері безпеки.	
6.5.	Операції з підтримки миру у діяльності регіональних організацій.	
6.6.	Регіональні механізми реагування на конфлікти	
6.7.	Взаємодія регіональних організацій безпеки з глобальними організаціями.	
7.	Діяльність міжнародних організацій у сфері кібербезпеки та боротьби з тероризмом	2
7.1.	Визначення міжнародного тероризму та його різновиди. Основні загрози від терористичних організацій.	
7.2.	ООН та боротьба з тероризмом: ключові ініціативи. Резолюції Ради	
7.3.	Безпеки ООН щодо тероризму. Глобальна контртерористична стратегія ООН.	
7.4.	Міжнародні правові інструменти протидії тероризму. Внесок НАТО у боротьбу з міжнародним тероризмом.	
7.5.	Роль регіональних організацій у протидії тероризму.	
7.6.	Проблема кіберзлочинності: міжнародні правові інструменти. Роль міжнародних організацій у регулюванні кібербезпеки.	
7.7.		
8.	Україна в сучасному світі. Особливості взаємодії з міжнародними безпековими організаціями.	2
8.1.	Значення міжнародних безпекових організацій для забезпечення суверенітету, територіальної цілісності та сталого розвитку України. Використання платформи ООН для захисту національних інтересів:	
8.2.	засудження російської агресії, питання прав людини в окупованих територіях, гуманітарна допомога.	
8.3.	Перспективи членства України в НАТО та його вплив на регіональну та європейську безпеку.	
8.4.	Використання платформи ОБСЄ для діалогу щодо врегулювання конфлікту на сході України. Мінський процес та його роль	
8.5.	Взаємодія України з іншими міжнародними безпековими організаціями та ініціативами (Радою Європи, ЄС)	
8.6.	Участь України в міжнародних зусиллях з протидії тероризму, кіберзлочинності та іншим транснаціональним загрозам.	
	Усього	16

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Основи міжнародної безпеки та роль міжнародних організацій

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Поняття, зміст і сутність права міжнародної безпеки.
- 1.2. Система джерел права міжнародної безпеки.
- 1.3. Принципи права міжнародної безпеки
- 1.4. Роль міжнародних організацій у забезпеченні безпеки
- 1.5. Поняття та зміст універсальної колективної безпеки у сучасному міжнародному права
- 1.6. Регіональні організації в системі колективної безпеки.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: міжнародна безпека, система міжнародної безпеки, універсальна колективна безпека, регіональна безпека, регіональні організації безпеки.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Міжнародна безпека є наріжним каменем сучасних міжнародних відносин, прагнучи до стану захищеності держав та міжнародної спільноти від загроз, що можуть посягати на їхнє існування, територіальну цілісність, суверенітет та мирне співіснування. Право міжнародної безпеки є сукупністю норм і принципів міжнародного права, покликаних регулювати відносини між суб'єктами міжнародного права з метою запобігання війнам та збройним конфліктам, врегулювання існуючих, а також підтримання загального миру. Його зміст охоплює широкий спектр питань: від заборони агресії до роззброєння, від миротворчості до боротьби з транснаціональними загрозами. Сутність цього права полягає в колективній відповідальності за мир і безпеку, визнанні взаємозалежності держав та необхідності спільної протидії викликам.

Система джерел права міжнародної безпеки є багатогранною і включає як первинні, так і вторинні джерела. До первинних джерел належать міжнародні договори та конвенції (наприклад, Статут ООН, Женевські конвенції), міжнародний звичай та загальні принципи права. Вторинними джерелами є резолюції міжнародних організацій (зокрема, Ради Безпеки ООН), рішення міжнародних судів та доктрина видатних юристів-міжнародників. Ця система забезпечує правову базу для дій, спрямованих на підтримання миру, та встановлює чіткі рамки для використання сили та врегулювання спорів. Принципи права міжнародної безпеки, такі як заборона погрози силою або її застосування, мирне вирішення міжнародних спорів, принцип колективної самооборони, невтручання у внутрішні справи, повага до суверенітету та територіальної цілісності держав, є фундаментальними і обов'язковими для всіх суб'єктів міжнародного права.

У сучасному світі роль міжнародних організацій у забезпеченні безпеки є незамінною. Вони виступають платформами для діалогу, врегулювання конфліктів, розробки та імплементації міжнародно-правових норм. Міжнародні організації відіграють ключову роль у реалізації концепції універсальної колективної безпеки, яка полягає в спільних зусиллях усіх або більшості держав світу для запобігання агресії та відновлення миру, якщо вона виникла. Центральною організацією в цій системі є Організація Об'єднаних Націй (ООН), особливо її Рада Безпеки, яка несе головну відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки. ООН надає унікальний механізм для

прийняття обов'язкових рішень, включаючи санкції та використання сили, у випадках загрози миру, порушення миру або акту агресії.

Поряд з універсальною системою, важливе значення мають регіональні організації в системі колективної безпеки. Ці організації, такі як Організація Північноатлантичного договору (НАТО), Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Африканський Союз (АС) чи Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), діють у межах певних географічних регіонів, враховуючи їхню специфіку та потреби. Вони можуть доповнювати універсальну систему, надаючи більш гнучкі та оперативні механізми реагування на регіональні загрози, або навіть виступати основними гравцями у забезпеченні безпеки в своїх регіонах, як це видно на прикладі НАТО, яка є колективною оборонною організацією. Ефективна взаємодія між універсальними та регіональними структурами є ключовим фактором для забезпечення стабільності та миру у світі.

Семінарське заняття 2.

Тема 2. ООН у сфері забезпечення міжнародної безпеки

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. ООН як головний світовий центр координації зусиль з розвитку міжнародного співробітництва. Історія створення, цілі та принципи діяльності ООН.
- 2.2. Статут ООН та принципи діяльності організації.
- 2.3. Структура ООН. Діяльність і роль Ради Безпеки ООН в сфері міжнародної безпеки. Дії Ради Безпеки ООН в разі загрози миру, актів агресії. Резолюції Ради Безпеки щодо міжнародних конфліктів.
- 2.4. Миротворча діяльність в рамках ООН.
- 2.5. Історія співпраці України з ООН.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: ООН, Рада Безпеки ООН, миротворча діяльність, миротворчі операції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Організація об'єднаних націй (ООН) сьогодні залишається найвпливовішою міжнародною організацією, яка об'єднує більшість країн світу для вирішення глобальних викликів і підтримання міжнародного порядку. ООН була створена 24 жовтня 1945 року після Другої світової війни з метою запобігання новим глобальним конфліктам. Ця дата відзначається як День ООН. Штаб-квартира: Нью-Йорк, США. Кількість держав-членів: 193 країни.

Основна мета: Підтримання міжнародного миру та безпеки, розвиток дружніх відносин між державами, співпраця у вирішенні міжнародних проблем, захист прав людини, дотримання принципів міжнародного права.

Із погляду міжнародного права, Статут ООН є загальним багатостороннім міжнародним договором, обов'язковим для виконання усіма державами. Абсолютно справедливо його називають Хартією сучасного міжнародного права, оскільки він заклав фундамент сучасного міжнародного правопорядку, встановив основні міжнародно-правові принципи й визначив норми поведінки держав та інших суб'єктів міжнародного права на світовій арені.

Мету Організації Об'єднаних Націй закріплено в преамбулі Статуту й ст. 1. У Преамбулі Статуту ООН зазначається: «*Ми, народи об'єднаних націй, сповнені рішучості*

позбавити майбутні покоління від лиха війни, знову утвердити віру в основні права людини, у гідність і цінність людської особистості, рівноправність чоловіків і жінок і в рівність прав великих і малих націй, створити умови, за яких можуть дотримуватися справедливість і повага до зобов'язань і в цих цілях виявляти толерантність і жити разом у світі один з одним як добрі сусіди, об'єднати наші сили для підтримки міжнародного миру та безпеки, забезпечити, щоб збройні сили застосовувалися не інакше, як у загальних інтересах, вирішили об'єднати наші зусилля для досягнення цих цілей».

Дії Ради Безпеки за наявності загрози миру, порушень миру й актів агресії закріплено в розділі VII (ст. 39–51) Статуту ООН. Відповідно до статті 39 Рада Безпеки визначає існування будь-якої загрози миру, будь-якого порушення миру або акту агресії та дає рекомендації або вирішує, яких заходів варто вживати для підтримки або відновлення міжнародного миру й безпеки. Рада Безпеки уповноважена вирішувати, які заходи, не пов'язані з використанням збройних сил, повинні застосовуватися для виконання її рішень, і може вимагати від членів ООН їх застосування. Ці заходи можуть передбачати повне або часткове переривання економічних відносин, залізничних, морських, повітряних, поштових, телеграфних, радіо або інших засобів зв'язку, а також розрив дипломатичних відносин (ст. 41). Якщо Рада Безпеки вважатиме, що ці заходи можуть виявитися недостатніми або вже виявилися недостатніми, вона уповноважена застосовувати такі дії повітряними, морськими або сухопутними силами, які виявляться необхідними для підтримки або відновлення міжнародного миру й безпеки. Такі дії можуть охоплювати демонстрації, блокаду й інші операції повітряних, морських або сухопутних сил членів ООН (ст. 42). Держави-члени ООН повинні укладати спеціальні угоди з Радою Безпеки про надання в її розпорядження необхідних для підтримки міжнародного миру й безпеки збройних сил і засобів обслуговування (ст. 43).

Операції ООН із підтримки міжнародного миру та безпеки мають такі характерні ознаки: – двостороння згода конфліктуючих сторін на проведення операції; – рішення Ради Безпеки про необхідність проведення операції, визначення нею мандата операції, загальне керівництво операцією Радою; – добровільне надання державами-членами ООН військових контингентів, прийнятних для конфліктуючих сторін; – командування ними Генеральним секретарем ООН на підставі мандата, наданого Радою Безпеки; – неупередженість збройних сил ООН під час виконання функцій з підтримки міжнародного миру та безпеки; – застосування сили військами ООН лише з метою самооборони; – фінансування операцій міжнародним співтовариством.

Семінарське заняття 3.

Тема 3. НАТО як організація колективної безпеки

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Історія створення та еволюція Альянсу
- 3.2. Організація Північноатлантичного договору (НАТО): мета діяльності Альянсу та його завдання у галузі безпеки.
- 3.3. Принципи діяльності НАТО.
- 3.4. Структура НАТО.
- 3.5. Внесок НАТО у глобальну безпеку. Операції та місії НАТО.
- 3.6. Відносини Україна – НАТО. Співробітництво НАТО та України в умовах російсько-української війни.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Організація Північноатлантичного Договору, військова операція, Стратегічна Концепція, безпека.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

НАТО (NATO – North Atlantic Treaty Organisation) – Організація Північноатлантичного договору – міжнародна організація, створена 4 квітня 1949 р. для колективної оборони країн Західної Європи та Північної Америки згідно з принципами 51 статті Статуту ООН. В даний час кількість членів НАТО – 32.

Згідно з положеннями Північноатлантичного договору (ст. 5 і 7), збройний напад на одну або декілька держав-учасниць буде розглядатися як напад на усіх них, якщо такий напад станеться, кожен учасник буде допомагати стороні, що зазнала нападу, усіма засобами, включаючи застосування збройної сили. Напад включає в себе збройний напад як на території держав-членів, так і на їх судна та літаки у певному районі.

Про будь-який такий напад та усі вжиті заходи негайно повідомляється Рада Безпеки ООН. Заходи припиняються, коли Рада Безпеки вживає заходів для відновлення і підтримки міжнародного миру і безпеки.

Відповідно до Договору була створена Рада НАТО (вищий політичний і військовий орган), в якому представлені всі члени НАТО на рівні глав держав, урядів і міністрів закордонних справ. В якості постійного органу Рада збирається раз на тиждень на рівні постійних представників у ранзі послів.

Рада засновує допоміжні органи, зокрема, Військовий комітет засідає не рідше двох разів на рік.

У 1991 р створено Раду Північноатлантичного співробітництва, в якій держави представлені міністрами закордонних справ.

Вступити у НАТО згідно з положеннями Договору може будь-яка європейська держава, яка в змозі проводити в життя принципи цього Договору, за згодою інших учасників.

На початку 90-х рр. НАТО зробила ряд заяв щодо діяльності цієї організації в нових умовах (наприклад, Брюссельська заява із запрошенням про приєднання до програми «Партнерство заради миру» та ін.). Римська декларація сесії Ради НАТО про мир і співробітництво 1991 року, зокрема, визначила нову структуру безпеки, відносини з РФ і країнами Східної та Центральної Європи, проведення Конференції з безпеки і співробітництва у Європі, заходи з контролю над озброєннями.

Сьогодні представники НАТО стверджують, що «Північноатлантичний союз був створений з двома цілями: для оборони території країн, які є його членами, і для захисту і заохочення цінностей та ідеалів, які вони поділяють ... наші цінності і ідеали поділяє все більша кількість країн, ми з радістю скористаємося можливістю відповідно переглянути свою оборону, співпрацювати і консультуватися з нашими новими партнерами, допомогти зміцнити вже не поділений більш Європейський континент і внести вклад нашого Союзу в нову еру довіри, стабільності і миру ».

Місцеперебування НАТО – м. Брюссель (Бельгія).

Структуру НАТО становлять цивільні та військові органи. До цивільної структури НАТО входять: – Північноатлантична рада (вищий орган організації).

– Комітет військового планування НАТО.

– Група ядерного планування НАТО

– Генеральний секретар НАТО

До військової структури НАТО входять: – Військовий комітет НАТО (вищий військовий орган)

– Виконавчим органом, що забезпечує діяльність Військового комітету, є Об'єднаний військовий штаб НАТО.

Для України стратегічне партнерство з НАТО є невід'ємною складовою

євроінтеграційного курсу, оскільки доповнює процес внутрішньодержавних перетворень у контексті імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом 2014 р. Це дасть змогу зробити процес інтеграції України в європейську та євроатлантичну спільноту комплексним і всеохоплюючим.

Семінарське заняття 4.

Тема 4. Інституційно-правовий механізм ЄС у сфері безпеки та оборони

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Розвиток безпекової політики ЄС.
- 4.2. Спільна зовнішня політика і політика безпеки (СЗППБ) ЄС. Політика ЄС у сфері оборони та безпеки.
- 4.3. Інституційна рамка безпекової політики ЄС. Європейська оборонна агенція. Повноваження Ради ЄС, Комісії ЄС, Високого представника Союзу із зовнішніх зносин і політики безпеки.
- 4.4. Взаємодія ЄС з ООН, НАТО та іншими організаціями у сфері безпеки.
- 4.5. Цивільні та військові місії та операції ЄС.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Європейський Союз, політика безпеки, Верховного представника Союзу із зовнішніх справ та політики безпеки, спільна зовнішня політика і політика безпеки, інституції ЄС, місії.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Розвиток безпекової політики ЄС є складним та еволюційним процесом, що відображає постійне прагнення Європейського Союзу до посилення своєї ролі на світовій арені. Від скромних початків, закладених Маастрихтським договором у 1992 році, де Спільна зовнішня політика і політика безпеки (СЗППБ) була лише однією з "опор" Співтовариства, ЄС поступово перетворився на гравця, здатного до розгортання цивільних та військових місій. Амстердамський та Ніццький договори вдосконалили її інституційні рамки, але справжній прорив відбувся з Лісабонським договором 2007 року. Цей договір не тільки надав СЗППБ юридичну правосуб'єктність та зробив її невід'ємною частиною правової системи ЄС, але й створив посаду Верховного представника Союзу із закордонних справ та політики безпеки, а також Європейську службу зовнішньої діяльності (EEAS), що значно посилило інституційну спроможність ЄС діяти як єдиний актор у зовнішніх відносинах.

Спільна зовнішня політика і політика безпеки (СЗППБ) є всеосяжною рамкою, що охоплює всі сфери зовнішніх відносин ЄС, включаючи ті аспекти, які стосуються політики ЄС у сфері оборони та безпеки. Ця політика спрямована на підтримання миру, запобігання конфліктам та зміцнення міжнародної безпеки відповідно до принципів Статуту ООН. Вона передбачає не лише дипломатичні та економічні інструменти, але й можливість розгортання цивільних та військових місій. Важливим елементом є Спільна політика безпеки та оборони (СПБО) – це частина СЗППБ, яка дозволяє ЄС використовувати цивільні та військові засоби для вирішення криз, врегулювання конфліктів та зміцнення міжнародної безпеки, часто у відповідь на мандат ООН. Вона передбачає розвиток власних оборонних спроможностей держав-членів та їхню готовність до спільних дій.

Інституційна рамка безпекової політики ЄС є складною, але чітко структурованою.

Рада ЄС, зокрема у складі Ради з питань закордонних справ та Ради з питань оборони, відіграє центральну роль у прийнятті рішень щодо СЗППБ, включаючи започаткування місій та операцій. Європейська Комісія відповідає за бюджетні аспекти, інструменти фінансової допомоги та розвиток оборонно-промислової бази, часто через ініціативи, такі як Європейський фонд оборони. Ключовою фігурою є Високий представник Союзу із закордонних справ і політики безпеки (який також є Віце-президентом Європейської Комісії), що відповідає за розробку, координацію та реалізацію зовнішньої політики ЄС, представляючи Союз на міжнародній арені. Важливим органом є Європейська оборонна агенція (EDA), яка працює над покращенням оборонних спроможностей держав-членів, сприяючи співпраці у сфері досліджень, розробок, закупівель та оперативної готовності.

Взаємодія ЄС з ООН, НАТО та іншими організаціями у сфері безпеки є невід'ємною частиною його зовнішньополітичної діяльності. ЄС активно співпрацює з ООН, часто підтримуючи її мандати та резолюції, а також беручи участь у миротворчих операціях. Особливі відносини склалися з НАТО, де ЄС прагне до взаємодоповнюваності, а не дублювання. Існує концепція "стратегічного партнерства" між ЄС та НАТО, яка передбачає тісну співпрацю у кризовому менеджменті, протидії гібридним загрозам та розвитку оборонних спроможностей. Крім того, ЄС взаємодіє з регіональними організаціями, такими як ОБСЄ, Африканський Союз, з метою зміцнення регіональної безпеки та врегулювання конфліктів. Ця співпраця є критично важливою для забезпечення ефективності глобальних та регіональних безпекових зусиль.

Практичною реалізацією безпекової політики ЄС є його цивільні та військові місії та операції. Вони розгортаються у різних кутках світу з метою стабілізації, миробудівництва, тренування місцевих сил безпеки, проведення реформ у секторі безпеки, а також для запобігання злочинності та тероризму. Цивільні місії можуть включати підготовку поліцейських, реформування судових систем, спостереження за дотриманням прав людини. Військові місії варіюються від навчальних до виконавчих, часто передбачаючи збір розвідувальної інформації, моніторинг та забезпечення безпеки. Ці місії є видимим проявом готовності ЄС брати на себе відповідальність за мир і безпеку, демонструючи його зростаючі можливості як глобального безпекового актора.

Семінарське заняття 5.

Тема 5. Роль ОБСЄ в системі міжнародної безпеки.

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Історія створення ОБСЄ. Гельсінський Заключний Акт
- 5.2. Основні напрями діяльності та принципи.
- 5.3. Структура ОБСЄ.
- 5.4. Роль ОБСЄ в управлінні конфліктами.
- 5.5. Превентивна дипломатія та посередницька діяльність ОБСЄ.
- 5.6. Контроль над озброєннями у рамках ОБСЄ.
- 5.7. Захист прав людини та демократія в роботі ОБСЄ.
- 5.8. Співробітництво ОБСЄ з іншими міжнародними організаціями.
- 5.9. Місії ОБСЄ. Місії ОБСЄ в Україні.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: ОБСЄ, .

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному

вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

ОБСЄ була заснована у 1975 році як Нарада з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ). У 1994 році на Будапештському саміті організація отримала сучасну назву. Штаб-квартира: Відень, Австрія. Члени: 57 держав-членів, включаючи країни Європи, Центральної Азії, Північної Америки та Монголію. Основна мета. Сприяння миру, стабільності, демократії та співробітництву в Європі та за її межами. Пріоритети діяльності: Політико-військовий вимір: контроль над озброєннями, запобігання конфліктам, зміцнення довіри між державами. Економіко-екологічний вимір: боротьба з корупцією, управління природними ресурсами, енергетична безпека. Людський вимір: захист прав людини, сприяння демократії, свобода ЗМІ, забезпечення верховенства права.

Україна є членом ОБСЄ з 1992 р. Організація бере свій початок з Наради з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ).

Цілями Організації з безпеки та співробітництва в Європі є такі: – створення умов для проведення консультацій, ухвалення рішень щодо співробітництва держав-членів у Європі; – зміцнення добросусідських відносин, заохочення укладення двосторонніх, регіональних і загальноєвропейських угод між державами-членами; – сприяння широкому застосуванню своїх принципів і розвитку свого потенціалу у сфері діяльності з вирішення конфліктів, регулювання криз, підтримання миру та подолання наслідків конфліктів; – підвищення безпеки та стабільності шляхом контролю над озброєнням, роззброєння, зміцнення довіри та безпеки на всьому просторі ОБСЄ і на рівні окремих регіонів; – захист прав людини й основних свобод; – поглиблення співробітництва між державами-членами з метою налагодження міцної 22 ринкової економіки в усіх країнах регіону.

Для досягнення цих цілей у межах ОБСЄ діють такі механізми: – мирне врегулювання спорів; – консультації і співробітництво у надзвичайних ситуаціях; – реалізація зобов'язань ОБСЄ у галузі людського виміру; – заходи зміцнення довіри й безпеки.

Структуру Організації з безпеки та співробітництва в Європі становлять:

- Саміт (зустріч на вищому рівні);
- Рада міністрів ОБСЄ (центральний директивний орган);
- Постійна рада ОБСЄ (постійно діючий орган);
- Форум із співробітництва у галузі безпеки, який проводить свою роботу на постійній основі у Відні, Він складається з представників делегацій держав-членів ОБСЄ, займається обговоренням питань контролю над озброєнням, роззброєнням, зміцнення заходів довіри та безпеки.
- Парламентська асамблея ОБСЄ;
- Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини, яке сприяє проведенню демократичних виборів у державах-членах;
- Верховний комісар ОБСЄ у справах національних меншин, який забезпечує запобігання конфліктам, пов'язаним із проблемами національних меншин;
- Представник ОБСЄ з питань свободи ЗМІ.

У межах ОБСЄ проходять основні засідання відповідно до трьох вимірів діяльності Організації, зокрема:

- 1) у військово-політичному вимірі – щорічна Нарада ОБСЄ з огляду безпеки, у процесі якої обговорюються безпекові питання, пов'язані з протидією транснаціональним викликам та загрозам, питання контролю над озброєнням та заходів зміцнення безпеки та довіри, запобігання та вирішення конфліктів;
- 2) в економіко-довкільному вимірі – щорічне засідання економіко-довкільного форуму, яке проводиться з метою надання політичного імпульсу діалогу у сфері економіки і довкілля й висунення пропозицій щодо практичних заходів, спрямованих на розвиток та розбудову економічної співпраці між державами-членами;
- 3) у гуманітарному вимірі – щорічна Нарада ОБСЄ з огляду виконання зобов'язань державами-членами з людського виміру, яка передбачає діалог між делегаціями держав-членів ОБСЄ та представниками громадянського суспільства з метою висвітлення здобутків

на шляху виконання взятих зобов'язань у людському вимірі та внесення пропозицій для покращення дієвості роботи ОБСЄ в гуманітарному напрямку. Офіційними мовами ОБСЄ є англійська і французька. Місцезнаходження штаб-квартири ОБСЄ – м. Відень (Австрія).

Семінарське заняття 6 **Тема 6. Регіональні організації у сфері безпеки**

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Африканський Союз (АС): завдання та цілі у сфері безпеки.
- 6.2. Ліга арабських держав (ЛАД): компетенція у сфері безпеки, діяльність, поточні проблеми.
- 6.3. Діяльність Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) у сфері безпеки
- 6.4. Діяльність Організації американських держав (ОАД) у сфері безпеки.
- 6.5. Операції з підтримки миру у діяльності регіональних організацій.
- 6.6. Регіональні механізми реагування на конфлікти
- 6.7. Взаємодія регіональних організацій безпеки з глобальними організаціями.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: регіональні організації, Африканський Союз, Ліга арабських держав, Асоціація держав Південно-Східної Азії, Організації американських держав.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

У сучасному світі, де загрози безпеці стають все більш комплексними та взаємопов'язаними, значну роль у їх запобіганні та врегулюванні відіграють регіональні організації. Ці структури, об'єднані географічною близькістю або спільними інтересами, створюють унікальні механізми для реагування на виклики, які можуть бути специфічними для їхнього регіону. Їхня діяльність часто доповнює або навіть передуює зусиллям глобальних організацій, надаючи більш оперативну відповідь на локальні конфлікти та нестабільність.

Африканський Союз (АС) є яскравим прикладом регіональної організації, що активно працює у сфері безпеки. Його завдання та цілі включають сприяння миру, безпеці та стабільності на континенті, запобігання конфліктам, боротьбу з тероризмом та сприяння демократичному врядуванню. АС має власні механізми реагування на кризи, такі як Рада миру та безпеки, яка може санкціонувати миротворчі операції та втручання. Ліга арабських держав (ЛАД), хоча й має ширший мандат, також володіє компетенцією у сфері безпеки, намагаючись координувати дії держав-членів у питаннях регіональної стабільності. Однак, діяльність ЛАД у цій сфері часто стикається з поточними проблемами, такими як внутрішні розбіжності між членами та обмеженість військових спроможностей, що знижує її ефективність у реагуванні на кризові ситуації в регіоні. Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) зосереджується на дипломатії, розбудові довіри та превентивній дипломатії у сфері безпеки. Її діяльність спрямована на запобігання конфліктам через діалог, регіональне співробітництво та створення зон миру і стабільності. Організація американських держав (ОАД) у сфері безпеки зосереджується на боротьбі з транснаціональною злочинністю, наркотрафіком, тероризмом, а також на підтримці демократичного врядування та прав людини, що розглядається як ключовий елемент регіональної стабільності.

Багато регіональних організацій активно залучені до операцій з підтримки миру. Ці операції можуть мати різний характер: від спостережних місій до військових втручань, спрямованих на роз'єднання сторін конфлікту, захист цивільного населення або підтримку політичних процесів. Регіональні механізми реагування на конфлікти є ключовими для забезпечення швидкої та адекватної відповіді на кризи, враховуючи специфіку регіональних контекстів. Вони можуть включати дипломатичні посередництва, накладення санкцій, військові інтервенції та миротворчі контингенти, які формуються державами-членами. Наприклад, АС має Африканські сили готовності, призначені для швидкого розгортання. Нарешті, взаємодія регіональних організацій безпеки з глобальними організаціями, зокрема з ООН, є критично важливою. Вона базується на принципі взаємодоповнюваності, де регіональні організації можуть діяти від імені та за мандатом Ради Безпеки ООН, використовуючи свій досвід та близькість до конфлікту для більш ефективного реагування, або ж доповнюючи зусилля ООН у відновленні миру та стабільності.

Семінарське заняття 7.

Тема 7. Діяльність міжнародних організацій у сфері кібербезпеки та боротьби з тероризмом

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Визначення міжнародного тероризму та його різновиди.
- 7.2. ООН та боротьба з тероризмом: ключові ініціативи. Резолюції Ради Безпеки ООН щодо тероризму. Глобальна контртерористична стратегія ООН.
- 7.3. Міжнародні правові інструменти протидії тероризму.
- 7.4. Внесок міжнародних безпекових організацій у боротьбу з міжнародним тероризмом.
- 7.5. Роль регіональних організацій у протидії тероризму.
- 7.6. Проблема кіберзлочинності: міжнародні правові інструменти.
- 7.7. Роль міжнародних організацій у регулюванні кібербезпеки.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: тероризм, протидія тероризму, кібербезпека, .

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Міжнародний тероризм є однією з найсерйозніших загроз сучасному світові, що вимагає скоординованої відповіді на глобальному та регіональному рівнях. Визначення міжнародного тероризму хоча й не має єдиної універсальної дефініції, загальновизнано описує його як застосування або погрозу застосування насильства з політичною, релігійною чи ідеологічною метою, що спрямоване на залякування цивільного населення або урядових структур з метою досягнення певних змін. Різновиди тероризму охоплюють широкий спектр: від релігійного та ідеологічного до етнічного, сепаратистського та державного тероризму, кожен з яких має свої мотиви, цілі та методи. Ефективна боротьба з цим явищем неможлива без консолідованих зусиль міжнародної спільноти, де ключову роль відіграють міжнародні організації.

ООН відіграє центральну роль у боротьбі з тероризмом, розробляючи комплексні підходи та ініціативи. Серед ключових інструментів – Резолюції Ради Безпеки ООН щодо тероризму, які встановлюють обов'язкові норми для держав-членів, включаючи заморожування активів терористів, заборону фінансування тероризму, криміналізацію

терористичних актів та обмін інформацією. Глобальна контртерористична стратегія ООН, прийнята у 2006 році, є унікальною рамкою для національних та міжнародних зусиль, що базується на чотирьох стовпах: заходи з усунення умов, що сприяють поширенню тероризму; заходи із запобігання тероризму та боротьби з ним; заходи із розбудови потенціалу держав та зміцнення ролі ООН; заходи із забезпечення дотримання прав людини та верховенства права. Ці міжнародні правові інструменти протидії тероризму, доповнені численними галузевими конвенціями (наприклад, про боротьбу з фінансуванням тероризму, про боротьбу з терористичними бомбардуваннями), створюють всеосяжну правову базу для міжнародного співробітництва. Внесок міжнародних безпекових організацій у боротьбу з тероризмом полягає в координації зусиль, обміні розвідувальною інформацією (наприклад, через Інтерпол, Європол), розробці спільних стратегій, навчанні та розбудові потенціалу правоохоронних органів держав-членів.

Паралельно з тероризмом, зростаючу загрозу для міжнародної безпеки становить проблема кіберзлочинності. Ця глобальна проблема не знає кордонів, охоплюючи широкий спектр діянь – від кібершахрайства та крадіжки даних до атак на критичну інфраструктуру та використання кіберпростору для терористичних цілей. Міжнародні правові інструменти для протидії кіберзлочинності включають такі ключові документи, як Конвенція Ради Європи про кіберзлочинність (Будапештська конвенція), яка є першим міжнародним багатостороннім договором у цій сфері, що передбачає криміналізацію певних діянь, співробітництво між державами та процедурні питання. Роль міжнародних організацій у регулюванні кібербезпеки є багатогранною. ООН через Міжнародний союз електрозв'язку (ITU) та інші органи працює над розробкою загальних стандартів і норм поведінки у кіберпросторі. НАТО зосереджується на колективній кіберобороні та розбудові спроможностей своїх членів, тоді як Європейський Союз розробляє власне законодавство та стратегії для захисту кіберпростору та боротьби з кіберзлочинністю, посилюючи співпрацю між правоохоронними органами та приватним сектором. Ефективність протидії цим загрозам залежить від постійної адаптації правових та оперативних механізмів до швидко змінюючихся викликів у цифровому та безпековому середовищах.

Семінарське заняття 8.

Тема 8. Україна в сучасному світі. Особливості взаємодії з міжнародними безпековими організаціями.

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Значення міжнародних безпекових організацій для забезпечення суверенітету, територіальної цілісності та сталого розвитку України.
- 8.2. Використання платформи ООН для захисту національних інтересів: засудження російської агресії, питання прав людини в окупованих територіях, гуманітарна допомога.
- 8.3. Перспективи членства України в НАТО та його вплив на регіональну та європейську безпеку.
- 8.4. Використання платформи ОБСЄ для діалогу щодо врегулювання конфлікту на сході України. Мінський процес та його роль
- 8.5. Взаємодія України з іншими міжнародними безпековими організаціями та ініціативами (Радою Європи, ЄС)
- 8.6. Участь України в міжнародних зусиллях з протидії тероризму, кіберзлочинності та іншим транснаціональним загрозам.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: захист національних інтересів, збройна агресія, протидія тероризму, кібербезпека.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Україна активно використовує платформу ООН для захисту національних інтересів. З початку російської агресії, ООН стала ключовим майданчиком для засудження російської агресії через резолюції Генеральної Асамблеї, які підтверджують суверенітет та територіальну цілісність України. Постійно порушуються питання прав людини в окупованих територіях, що дозволяє привертати увагу світу до злочинів та порушень міжнародного права. Через структури ООН, зокрема Управління Верховного комісара у справах біженців (УВКБ ООН) та Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), Україна отримує значну гуманітарну допомогу, що є життєво важливою для мільйонів постраждалих українців. Попри всі виклики, зумовлені, зокрема, правом вето РФ у Раді Безпеки, Україна продовжує використовувати цю глобальну платформу для адвокації своїх позицій та пошуку підтримки.

Перспективи членства України в НАТО є одним із центральних питань національної безпеки та мають визначальний вплив на регіональну та європейську безпеку. Для України це означає не лише колективний захист згідно зі статтею 5 Північноатлантичного договору, а й інтеграцію у найпотужніший військово-політичний альянс світу, що гарантуватиме її довгострокову безпеку. Для регіональної та європейської безпеки членство України в НАТО стало б фундаментальним чинником стабілізації, зміцнення східного флангу Альянсу та чітким сигналом про непохитність євроатлантичних цінностей та принципів. Попри те, що наразі процес членства України в НАТО триває, Альянс вже активно надає всебічну підтримку Україні, посилюючи її обороноздатність та оперативну сумісність.

Використання платформи ОБСЄ для діалогу щодо врегулювання конфлікту на сході України відіграло значну роль, особливо до початку повномасштабного вторгнення. Мінський процес та діяльність Тристоронньої контактної групи, за участю ОБСЄ як посередника, були основними майданчиками для дипломатичних переговорів. Хоча роль Мінського процесу залишається суперечливою через відсутність повного виконання угод Росією, ОБСЄ через свою Спеціальну моніторингову місію (СММ) забезпечувала важливий моніторинг ситуації на місцях, документуючи порушення та сприяючи діалогу. Цей досвід підкреслює потенціал ОБСЄ як платформи для деескалації та моніторингу, навіть в умовах обмеженого мандату.

Взаємодія України з іншими міжнародними безпековими організаціями та ініціативами, такими як Рада Європи та Європейський Союз, також має велике значення. З Радою Європи Україна активно співпрацює у сфері захисту прав людини, верховенства права та демократії, що є невід'ємною частиною національної безпеки. Інтеграція з ЄС через Угоду про асоціацію та статус кандидата відкриває нові можливості для співпраці у рамках Спільної безпекової та оборонної політики (СБОП) ЄС. Це включає участь у тренувальних місіях, обмін досвідом та залучення до європейських оборонних ініціатив. Крім того, Україна є активним учасником міжнародних зусиль з протидії тероризму, кіберзлочинності та іншим транснаціональним загрозам. Співпраця з Інтерполом, Європолем, а також участь у розробці та імплементації міжнародних конвенцій та протоколів у цих сферах, є критично важливою для захисту національної безпеки від сучасних гібридних загроз.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента є однією з основних складових оволодіння навчальним матеріалом і виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання.

Специфікою здійснення самостійної роботи при вивченні зазначеного курсу виступає, насамперед, комплексне та ґрунтовне використання літературних (наукових і нормативних) й інших інформаційних джерел.

Здобувачу вищої освіти за участь у конференції за тематикою, пов'язаною з навчальною дисципліною зараховується 10 балів за самостійну роботу. Максимальний бал (10 балів) отримують роботи, оприлюднені у збірнику тез конференції / інтернет-конференції. Для оцінювання подається бібліографічний опис вже опублікованих тез з вказуванням URL доступу.

Самостійна робота виконується протягом вивчення дисципліни за усталеними вимогами із занесенням їх у GOOGLE-клас дисципліни за посиланням: <https://classroom.google.com/c/NzEzMjI2NTMwODc1?cjc=quas2ty>. Термін виконання самостійної роботи не повинен бути пізніше останнього семінарського заняття з дисципліни в академічній групі, в якій навчається студент.

1.4.1. Перелік завдань для самостійної роботи студентів

Тема 1. Основи міжнародної безпеки та роль міжнародних організацій

Завдання. Порівняйте поняття "традиційна" та "нетрадиційна" загроза безпеці. Наведіть приклади з останніх 10 років.

Питання для самоконтролю

- Сутність права міжнародної безпеки
- Принципи права міжнародної безпеки
- Роль міжнародних організацій у забезпеченні безпеки

Тема 2. ООН у сфері забезпечення міжнародної безпеки

Завдання. Оберіть одну миротворчу місію ООН (на вибір) і зробіть короткий аналітичний огляд:

- Причини запуску
- Основні цілі
- Досягнення та труднощі

Питання для самоконтролю

- Які тимчасові заходи може застосовувати Рада Безпеки ООН з підтримання миру?
- Визначити, які правові механізми передбачає Статут ООН для врегулювання конфлікту.
- Якими особливостями характеризується проведення миротворчих операцій ООН?

Тема 3. НАТО як організація колективної безпеки

Завдання. Проведіть порівняльний аналіз однієї з операцій НАТО.

- Формат участі
- Військові та політичні наслідки

Напишіть коротке есе (800–1000 слів) на тему:

«Чи відповідає діяльність НАТО принципу колективної безпеки?»

Питання для самоконтролю

- Яка основна роль ООН у підтриманні міжнародної безпеки та які її головні органи займаються безпековими питаннями?
- Які функції виконує Рада Безпеки ООН у врегулюванні міжнародних конфліктів?

- Що таке миротворчі операції ООН?

Тема 4. Інституційно-правовий механізм ЄС у сфері безпеки та оборони

Завдання. Підготуйте структурну схему інституцій, що відповідають за безпеку в ЄС (наприклад, Європейська служба зовнішніх справ, Європейське оборонне агентство тощо). Опишіть коротко їх функції та взаємодію.

Питання для самоконтролю

- Якими є особливості процесу прийняття рішень в рамках СЗППБ/ СБОП ЄС?
- Які функції покладено на Високого представника із закордонних справ та політики безпеки ЄС?
- Яке місце в системі СБОП ЄС займає Європейське оборонне агентство?

Тема 5. Роль ОБСЄ в системі міжнародної безпеки.

Завдання. Оберіть одну з місій ОБСЄ (наприклад, Спеціальна моніторингова місія в Україні) та підготуйте звіт: які цілі вона мала, які труднощі виникали в реалізації, та як її діяльність вплинула на ситуацію в регіоні.

Питання для самоконтролю

- Роль ОБСЄ у попередженні конфліктів, моніторингу дотримання міжнародних угод
- Захист прав людини та демократія в роботі ОБСЄ.
- Місії ОБСЄ.

Тема 6. Регіональні організації у сфері безпеки

Завдання. Оберіть одну регіональну організацію (АСЕАН, Африканський Союз, ОАД):

- Опишіть її структуру, функції в сфері безпеки
- Наведіть приклад її втручання у конфлікт

Питання для самоконтролю

- Роль регіональних організацій в системі колективної безпеки
- Етапи діяльності АСЕАН в безпековій сфері
- Система безпеки ОАД

Тема 7. Діяльність міжнародних організацій у сфері кібербезпеки та боротьби з тероризмом

Завдання. Підготуйте аналітичну записку про діяльність однієї міжнародної організації у сфері боротьби з тероризмом або кібербезпекою (наприклад, ООН, НАТО, ОБСЄ тощо). Включіть опис програм, успіхів і викликів.

Питання для самоконтролю

- Сучасні загрози у сфері кібербезпеки.
- Роль ООН у регулюванні кібербезпеки.
- НАТО та кіберзахист: нові виклики.
- ЄС та ініціативи з кібербезпеки.

Тема 8. Україна в сучасному світі. Особливості взаємодії з міжнародними безпековими організаціями.

Завдання. Дослідити взаємодію України з міжнародними безпековими

організаціями: досягнення, виклики та перспективи.

Структура роботи:

1. Роль ключових міжнародних організацій (ООН, НАТО, ЄС, ОБСЄ) у забезпеченні безпеки.
2. Механізми співпраці України з цими організаціями. Приклади спільних ініціатив (місії, реформи, участь у програмах).
3. Роль кожної організації у зміцненні української безпеки.
4. Висновки та пропозиції щодо зміцнення співпраці.

Питання для самоконтролю

- Значення міжнародних безпекових організацій Членство України в ООН
- Історія відносин України та НАТО
- Внесок України в операції та навчання НАТО

1.5. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку. Залежно від безпекової ситуації в країні та регіоні залік може проводитись у формі усного опитування або виконання тестових завдань.

Структура залікового білету включає три теоретичних питання.

Тестові завдання складаються з 30 закритих питань з однією правильною відповіддю.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття, зміст і принципи права міжнародної безпеки.
2. Система джерел права міжнародної безпеки.
3. Роль міжнародних організацій у забезпеченні безпеки
4. Поняття та зміст універсальної колективної безпеки у сучасному міжнародному права
5. Регіональні організації в системі колективної безпеки.
6. ООН як головний світовий центр координації зусиль з розвитку міжнародного співробітництва. Історія створення, цілі та принципи діяльності ООН.
7. Статут ООН та принципи діяльності організації.
8. Структура ООН. Діяльність і роль Ради Безпеки ООН в сфері міжнародної безпеки. Дії Ради Безпеки ООН в разі загрози миру, актів агресії. Резолюції Ради Безпеки щодо міжнародних конфліктів.
9. Миротворча діяльність в рамках ООН.
10. Історія співпраці України з ООН.
11. Організація Північноатлантичного договору (НАТО): мета діяльності Альянсу та його завдання у галузі безпеки.
12. Принципи діяльності НАТО. Структура НАТО.
13. Внесок НАТО у глобальну безпеку. Операції та місії НАТО.
14. Відносини Україна – НАТО. Співробітництво НАТО та України в умовах російсько-української війни.
15. Розвиток безпекової політики ЄС. Спільна зовнішня політика і політика безпеки (СЗППБ) ЄС. Політика ЄС у сфері оборони та безпеки.
16. Інституційна рамка безпекової політики ЄС. Європейська оборонна агенція. Повноваження Ради ЄС, Комісії ЄС, Високого представника Союзу із зовнішніх зносин і політики безпеки.

17. Взаємодія ЄС з ООН, НАТО та іншими організаціями у сфері безпеки.
18. Цивільні та військові місії та операції ЄС.
19. Історія створення ОБСЄ. Гельсінський Заключний Акт. Основні напрями діяльності та принципи.
20. Структура ОБСЄ. Роль ОБСЄ в управлінні конфліктами.
21. Превентивна дипломатія та посередницька діяльність ОБСЄ.
22. Контроль над озброєннями у рамках ОБСЄ.
23. Захист прав людини та демократія в роботі ОБСЄ.
24. Співробітництво ОБСЄ з іншими міжнародними організаціями.
25. Місії ОБСЄ. Місії ОБСЄ в Україні.
26. Африканський Союз (АС): завдання та цілі у сфері безпеки.
27. Ліга арабських держав (ЛАД): компетенція у сфері безпеки, діяльність, поточні проблеми.
28. Діяльність Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) у сфері безпеки
29. Діяльність Організації американських держав (ОАД) сфері безпеки.
30. Операції з підтримки миру у діяльності регіональних організацій.
31. Взаємодія регіональних організацій безпеки з глобальними організаціями.
32. ООН та боротьба з тероризмом: ключові ініціативи. Резолюції Ради Безпеки ООН щодо тероризму. Глобальна контртерористична стратегія ООН.
33. Міжнародні правові інструменти протидії тероризму. Внесок міжнародних безпекових організацій у боротьбу з міжнародним тероризмом.
34. Роль регіональних організацій у протидії тероризму.
35. Роль міжнародних організацій у регулюванні кібербезпеки.
36. Значення міжнародних безпекових організацій для забезпечення суверенітету, територіальної цілісності та сталого розвитку України.
37. Використання платформи ООН для захисту національних інтересів: засудження російської агресії, питання прав людини в окупованих територіях, гуманітарна допомога.
38. Перспективи членства України в НАТО та його вплив на регіональну та європейську безпеку.
39. Використання платформи ОБСЄ для діалогу щодо врегулювання конфлікту на сході України.
40. Участь України в міжнародних зусиллях з протидії тероризму, кіберзлочинності та іншим транснаціональним загрозам.

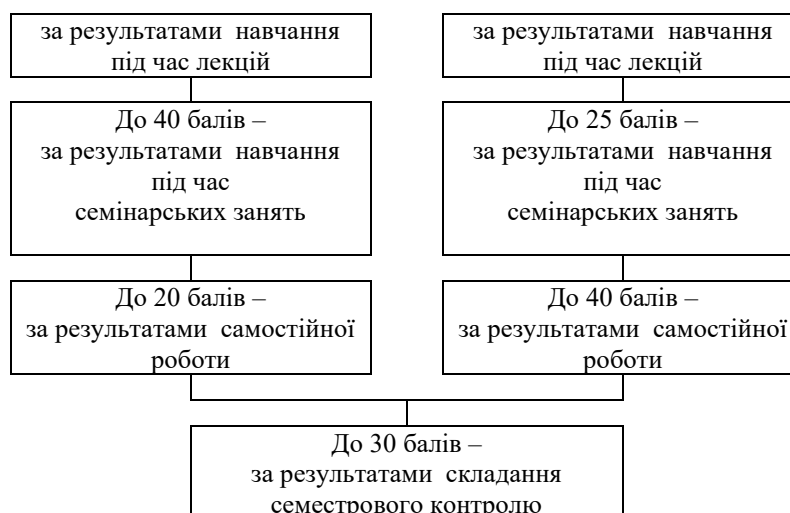
1.6.2. Приклад залікового білету

- 1 Миротворча діяльність в рамках ООН.
- 2 Африканський Союз (АС): завдання та цілі у сфері безпеки.
- 3 Участь України в міжнародних зусиллях з протидії тероризму, кіберзлочинності та іншим транснаціональним загрозам.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 8 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій							
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1.	Денна	8	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 7 семінарських занять за денною формою навчання. За результатами семінарського заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

2.4. На семестровий контроль з кожної навчальної дисципліни відводиться 30 балів. Шкала визначення балів за результатами семестрового контролю подана у табл.

Шкала
визначення балів за результатами семестрового контролю

Кількість балів за результатами семестрового контролю	Рівень знань студента	Критерії оцінювання
27 – 30	високий	Студент правильно, повно та аргументовано розкрив питання, продемонстрував вміння самостійно

		аналізувати теоретичний матеріал, правильно та аргументовано вирішив завдання практичного характеру, володіє термінологією і викладає матеріал чітко і логічно.
24,5 – 26,5	достатній	Студент достатньо повно розкрив суть питання, володіє термінологією, але назвав не всі риси, ознаки або види явища, процесу, інституту, теорії, категорії, проблеми, не до кінця розкрив зміст понять, допустив деякі неточності, які були виправлені ним при відповідях на додаткові питання і не вплинули на правильне розуміння змісту.
22,5 – 24		Студент у цілому розкрив суть питання, відповідає аргументовано і загалом правильно, володіє термінологією, але назвав не всі теорії, функції, риси явища, інституту, процесу, допустив декілька помилок, які не вплинули на їх правильне розуміння.
20,5 – 22	середній	Студент не до кінця розкрив основний зміст питання, деякі суттєві риси, явища, поняття. Проблеми розкрив частково, допустив певні помилки та неточності, які свідчать про його неповне розуміння сутності питання, в основному володіє термінологією.
18 – 20		Студент не до кінця розкрив зміст питання, не повністю визначив його істотні аспекти: риси, функції, види, форми тощо, допустив помилки принципового характеру, недостатньо володіє термінологією.
10,5 – 17,5	низький	Студент не достатньо розкрив зміст питання, не вміє його аналізувати і не може послідовно і логічно викласти, допустив суттєві помилки, не володіє термінологією.
0 – 10		Студент не розкрив зміст питання, не зумів його аналізувати і послідовно і логічно викласти, допустив хибні думки, не володіє термінологією.

Підсумовування балів за результатами вивчення навчальної дисципліни здійснюється після складання семестрового контролю. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання набраних студентом балів з поточного та семестрового контролю. Семестрова оцінка виставляється у відомості обліку успішності, індивідуальному навчальному плані та заліковій книжці студента, при чому вона не може перевищувати 100 балів.

2.6 У разі отримання за результатами вивчення навчальної дисципліни (поточного і підсумкового контролю) 34 або менше балів (оцінка F за шкалою ЄКТС) студент зобов'язаний повторно вивчити дисципліну в наступному навчальному періоді. У разі отримання за результатами вивчення навчальної дисципліни (поточного і підсумкового контролю) 35-59 балів (оцінка FX за шкалою ЄКТС) студент має право повторно пройти підсумковий контроль двічі: перший раз – перескладання викладачеві, другий раз – перескладання комісії.

2. Рекомендовані джерела

Тема 1. Основи міжнародної безпеки та роль міжнародних організацій.

1. Бучин М.А. «Третя ООН»: роль міжнародних неурядових організацій у сучасній системі міжнародних відносин. *Регіональні студії*. 2020. №23. С.100-104. URL:

<http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/23/20.pdf>

2. Дроздова Ю.В. Поняття права міжнародної безпеки. *Часопис Київського університету права*. 2016. №3. С. 413-417.
3. Кучик, О. С. Питання адаптації діяльності міжнародних безпекових організацій в умовах новітніх викликів міжнародній системі безпеки. *Політичне життя*. 2022. №1. С. 61-68.
4. Міжнародні відносини у сфері забезпечення миру та безпеки / А. М. Пугач, В. А. Пугач. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 5. С. 156-160. <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3191>
5. Міжнародні організації : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, Н. С. Логвінової К. : Центр навчальної літератури, 2019. - 344 с.
6. Сунегін, С. (2022). ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ: ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*, (April 22, 2022; Chicago, USA), 94–96. Retrieved from <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/100>
7. Теліпка В. Е., Овчаренко А. С. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. / За заг. ред. Теліпка В. Е. К.: Центр учбової літератури, 2010. 608 с.
8. Цевельов, О. Є. Колективна система безпеки: сучасні підходи та проблеми. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. №6. С. 98-104.
9. Яковенко, Н. Міжнародні організації у сфері безпеки : НАТО, ОБСЄ : навч. посіб. / Н. Л. Яковенко ; [за наук. ред. В. М. Матвієнко]. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2020. – 367 с. : табл.

Тема 2. ООН у сфері забезпечення міжнародної безпеки

1. Годованик Є.В. Організаційно-правові аспекти реформування Ради Безпеки ООН на сучасному етапі. *Держава і право*. 2010. Вип. 49. С. 648–655.
2. Жукорська Я. М. Напрями реформування ООН: Ради Безпеки. *Право і суспільство*. 2015. № 4. С. 8–12.
3. Іваницька О. П. Проблеми й шляхи трансформації ООН у контексті Російсько-української війни. *Політичне життя*. 2022. № 3. С. 120-132. DOI: 10.31558/2519-2949.2022.3.15
4. Іорданова О.Є. Діяльність Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй: проблеми застосування права вето. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2020. Т. 31 (70). № 2. Ч. 3. DOI: <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.2-3/29>
5. Лісогорова, Катерина, Свистун Діана. Від Ліги Націй до ООН: історія становлення універсальних міжнародних організацій колективної безпеки. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. №1. С. 5-11.
6. Реньов Є.В. Реформування Ради Безпеки ООН: проблеми та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 538-541. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/124>
7. Ржевська В. С. ООН - етап у розвитку концепції колективної безпеки. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. Вип. 96(1). С. 159-162. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2011_96\(1\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2011_96(1)_28).
8. Статут Організації Об'єднаних Націй URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010.

Тема 3. НАТО як організація колективної безпеки.

1. Бородай А.В. Україна та НАТО: шляхи співпраці та співробітництва. *Регіональні студії*. 2021. №26 С.5-9. URL: <http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/26/3.pdf>

2. Гбур З. В. Роль НАТО як оборонного союзу в безпеці Європи. *Державне управління*. 2022. №9–10. С. 84–91
3. Довідник НАТО. – URL: <https://www.nato.int/docu/handbook/2006/hb-ukr-2006.pdf>
4. Євроатлантична інтеграція України. Історія та сучасність: навчальний посібник. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2022. 376 с. URL: <http://eurodev.uzhnu.edu.ua/images/files/TOD.pdf>
5. Європейська та євроатлантична інтеграція: навчальний посібник / О.В.Баула, Т.В. Божидарнік, Т.М. Вісіна, Н.М. Галазюк, О.М. Зелінська О.Я.Кравчук, П.Я. Кравчук, Л.В. Корольчук, О.М. Лютак, Т.Л. Никитюк, Л.В. Савош, О.А.Урбан. – Луцьк: ПБВ Луцького НТУ, 2016. 328 с. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-01/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2016.pdf
6. Кручиніна О. Україна – НАТО: проблеми та перспективи співпраці в умовах російсько-української війни. Розділ III. *Регіональні студії*. 2023. № 2 (16). С. 142–156. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/321/296>
7. Партнерство Україна-НАТО: час усвідомлення реалій, потреб і нових підходів. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD131-132_2012_ukr.pdf
8. Стратегічна концепція НАТО – 2022 ухвалена главами держав і урядів на Мадридському саміті НАТО 29 червня 2022 року. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept-ukr.pdf
9. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002

Тема 4. Інституційно-правовий механізм ЄС у сфері безпеки та оборони.

1. Договір про Європейський Союз (1992р.) (Маастрихтська Угода) *Верховна Рада України*. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029/ed20050101
2. Івасечко, О., Цебенко, О. (2022). Нова оборонна стратегія ЄС «Стратегічний компас» як відповідь на сучасні гібридні загрози. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/247/6955/14479-1?inline=1>
3. Кобець Ю., Голуб'як Н. Оборонна та безпекова політика Європейського Союзу: суперечності трансформації. *Науково-теоретичний альманах Грани*. 2023. №26(5). С. 19–25.
4. Ліщинський І.О., Лизун Загрози регіональній безпеці в Європі. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/42-2020/20.pdf>
5. Максак, Г. (2022). Нові оборонні рубежі ЄС: перспективи для України. URL: https://prismua.org/wp-content/uploads/2022/12/EU_defence_ukr.pdf
6. Маринів І. Безпекова політика Європейського Союзу. *Право та інновації*. 2024. №1 (29). С. 80–86
7. Петров Р. А. Право Європейського Союзу : Навчальний посібник. Вид. 9-те, змінене і допов. Харків : Право, 2019. 442 с. URL: <https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/Pravo-ievropeyskoho-soiuzu.pdf>
8. Романюк Н.А., Романюк Р.Й. Інституційні формати європейської безпеки: досвід та перспективи трансформації. *Регіональні студії*, 2023 ДВНЗ «Ужгородський національний університет»: Видавничий дім «Гельветика», 2023. – № 33. – С. 155–161.
9. Слюсаренко Ю. А. Правові засади співробітництва України та Європейського Союзу у сфері спільної безпекової та оборонної політики. *Актуальні проблеми*

Тема 5. Роль ОБСЄ в системі міжнародної безпеки.

1. Дубовик В. Б. Інституційна структура Організації з безпеки і співробітництва в Європі. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Вип. 2(31). С.191-194. URL: <http://pyuv.onua.edu.ua/index.php/pyuv/article/view/591/805>
2. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі (Гельсинський заключний акт) від 01.08.1975 № 994 055 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055#Text
3. Кацевич Т. Європейська політика безпеки та роль міжнародних організацій (Рада Європи, ОБСЄ, ЄС) у вирішенні конфлікту на Сході України. *Українознавчий альманах*. 2019. № 24. С. 115–119.
4. Мороз А. С. Діяльність ОБСЄ в контексті російсько-української війни (2014-2023). Соціально-політичні студії. *Науковий альманах*. 2023. Вип. 7. С. 43–48
5. Яковенко, Н. Міжнародні організації у сфері безпеки : НАТО, ОБСЄ : навч. посіб. / Н. Л. Яковенко ; [за наук. ред. В. М. Матвієнко]. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2020. – 367 с. : табл.

Тема 6. Регіональні організації у сфері безпеки

1. Asia-Pacific Regional Security Assessment 2024. Key developments and trends. – Available: [asia-pacific-regional-security-assessment-2024.pdf](#)
2. Авер'янов С. АСЕАН у контексті сучасних викликів регіональній стабільності в Південно-Східній Азії. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка «Міжнародні відносини»*. 2020. №22.
3. Авер'янов С. В. Безпекові механізми багатостороннього співробітництва в Південно-Східній Азії. Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць. 2020. №2.
4. Авер'янов С. В. Формування Спільноти Безпеки АСЕАН: теоретичний та практичний аспекти. Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць. 2016 . №.7.
5. Карпенко О. І. Регіональні безпекові комплекси в сучасних умовах. Економіка: реалії часу. *Науковий журнал*. 2023. № 3 (67). С. 74–85. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8317384>
6. Кравченко, М.В. Африканський Союз: основні етапи розвитку та сучасні виклики. Актуальні проблеми історії і філософії у дослідженнях молодих учених: збірник тез учасників конференції молодих учених. 2019. С. 41-47.
7. Слюсаренко І. Класифікації загроз безпеці на регіональному та субрегіональному рівнях. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. Випуск 6. (2020). URL: [I_Sliusarenko_MVTPA_6_FPMV.pdf](#)
8. Теленко О. Африканський Союз: особливості створення та функціонування. Міжнародні відносини і туризм: сучасність та ретроспектива: збірник матеріалів Першої міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених. Острого, Національний університет "Острозька академія" 2013. р. 203-206. <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/2352/>
9. Швечикова Я. П. Європейський регіональний комплекс безпеки в сучасній безпековій структурі світу. *Грані*. 2014. № 9. С. 86-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2014_9_18

Тема 7. Діяльність міжнародних організацій у сфері кібербезпеки та боротьби з тероризмом

1. Алексеева Т. І. Міжнародні організації: сучасні пріоритети та нові виклики в системі міжнародної інформаційної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. Вип.34. С. 9-12. URL: http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/34_2020ua/3.pdf
2. Дубовик В. Боротьба з тероризмом, екстремізмом та радикалізацією як напрям діяльності ОБСЄ. *Підприємство, господарство і право*. 2020. №8. С. 330–333.
3. Завгородня Ю.В. Роль НАТО у боротьбі з кіберконфліктами: політикоправовий аспект. *Регіональні студії*. 2022. №30 С. 62-65. URL: <http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/30/10.pdf>
4. Кучик О.С. Питання адаптації діяльності міжнародних безпекових організацій в умовах новітніх викликів міжнародній системі безпеки. *Політичне життя*. 2022. № 1. С. 61–68. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/12036>
5. Подорожна Т. С. Безпека Європейського Союзу крізь призму діяльності міжнародних органів і організацій, які ведуть боротьбу з тероризмом. *Часопис Київського університету права*. 2023. №3. С. 233–239

Тема 8. Україна в сучасному світі. Особливості взаємодії з міжнародними безпековими організаціями

1. Відносини НАТО з Україною. Організація північноатлантичного договору /Офіційний сайт НАТО. URL : https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm
2. Денисюк, С. Г., Фокін, Я. Ф. (2024). Перспективи співпраці України з міжнародними організаціями в контексті російсько-українського конфлікту: аналіз і прогнози. *Ірпінський юридичний часопис*, (3(16), 348–359. [https://doi.org/10.33244/2617-4154-3\(16\)-2024-348-359](https://doi.org/10.33244/2617-4154-3(16)-2024-348-359)
3. Єдиний державний реєстр міжнародних організацій, членом яких є Україна / Міністерство закордонних справ. URL : <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/uchast-u-mizhnarodnih-organizaciyah>
4. Іванова В. М. Сучасні тенденції співпраці України та ЄС у сфері забезпечення зовнішньоекономічної безпеки. *Електронне наукове видання "Публічне адміністрування та національна безпека"*. 2022. №3. <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2022-3-8068>
5. Карпенко О. В. Забезпечення національної безпеки в контексті участі України в діяльності міжнародних організацій. *Політичне життя*. 2020. №2. С. 118-124.
6. Латишева В., Бабіна В. Співробітництво України з міжнародними організаціями в умовах війни: проблеми, напрями та перспективи. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2023. Т. 15, № 1. С. 149–157. URL : <https://doi.org/10.15421/352317>
7. ЛитвинчукО., ШевчукА., ВойтюкО. Міжнародна допомога Україні в умовах війни як вид співробітництва з міжнародними організаціями. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2024. № 1(32). С.239–252. URL : [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2024.1\(32\).239-252](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2024.1(32).239-252)
8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про Стратегію забезпечення державної безпеки»: Указ від 30.12.2024 №56/2022. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/562022-41377>
9. Проховник П.М. НАТО в умовах російсько-української війни: нормативно-правова база. *Військово-науковий вісник*. 2022. №37. С.98–114. URL : <https://doi.org/10.33577/2313-5603.37.2022.98-114>

10. Федуняк С. Вплив російсько-української війни на діяльність провідних інститутів безпеки в контексті формування нової моделі міжнародних відносин. *Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент*. 2022. № 11. С. 131–140

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН). URL : www.aseansec.org
2. Офіційний сайт Африканський Союз (АС). URL: <https://au.int/>
3. Офіційний сайт Європейського Союзу URL : <http://europa.eu/>
4. Офіційний сайт Ліга арабських держав (ЛАД). URL: <https://arab.org/directory/league-of-arab-states/>
5. Офіційний сайт НАТО. URL : <https://www.nato.int/>.
6. Офіційний сайт ООН URL : <http://www.un.org/>
7. Офіційний сайт Організації Американських держав URL : <http://www.oas.org/>
8. Офіційний сайт Організації з Безпеки та Співробітництва в Європі URL : <http://www.osce.org>